

5.1 Konečně na Matfyzu

Samý začátek mého matfyzáckého života byl hodně zdrženlivý. Posluchači prvního ročníků totiž studium začínali chmelovou brigádou. Zúčastnil jsem se informační schůzky, a tedy jsem byl ve společnosti budoucích kolegů - to vše vypadalo sympaticky a nadějně. Z informačního setkání si pamatuji, že s námi měli jet odborní asistenti manželé Novákovi a Ladislav Procházka. V té době to pro mne byla jen jména. Zato mě natolik přepadla představa horka a svědění rukou z trhání chmele, že jsem nejel domů pro sbalený batoh, nýbrž na oční oddělení strašnické polikliniky, kde jsem od paní Dr. Králové dostal potvrzení, že se ze zdravotních důvodů (alergické otékání očí) brigády nemohu zúčastnit. Na místo srazu před odjezdem jsem si tedy vzal toto potvrzení místo připraveného batohu, a na zpáteční cestě jsem se stavil ve strašnické vozovně, kde jsem si dojednal místo brigády chmelové brigádu tramvajáckou.

Vím, že trvání chmelových brigád není pevně dané, už nevím, jak jsem postupoval, ale práce průvodčího jsem si užil a ve škole jsem byl včas (nejspíš začátek výuky byl určen na datum, kdy už bylo jisté, že brigáda skončí).

Výuka v prvním ročníku začala, nemýlím-li se, ve druhé polovině září. Matematicko-fyzikální fakulta se oddělila z přírodovědecké fakulty někdy v 50. letech a sídlila především ve dvou budovách, nazývaných "budova matematiky" (M) a "budova fyziky" (F) v horní části albertovského areálu, přičemž se do nich vcházelo z ulice ke Karlovu (M - Ke Karlovu 3, F - Ke Karlovu 5). V době, kdy jsem na MFF studoval, sloužily obě "karlovské" budovy především fyzikálním pracovištím, v budově M byla např. katedra teoretické fyziky, katedra didaktiky fyziky, katedra geofyziky a katedra meteorologie. V budově M sídlil i děkanát se studijním oddělením a v tamní velké posluchárně ("M1") jsme měli v prvních dvou ročnících přednášky z matematické analýzy a v prvním ročníku i "úvod do analytické geometrie a algebry". Přednášky z "úvodu do obecné fyziky" v 1. i 2. ročníku byly ve velké odborné (vybavené pro pokusy) posluchárně F1.

Začátkem 60. let získala MFF budovu v Karlíně, která patřila před tím vysoké škole dopravní (r. 1961 jsem tam dělal učňovskou zkoušku a v 1. pololetí 1964 přijímací zkoušku na MFF). Kromě toho užívala MFF část budovy¹ na Malé Straně, související s chrámem sv. Mikuláše. Katedra astronomie byla ve Švédské ul. na Smíchově a katedra tělesné výchovy v Opletalově ulici.

Pro první dva roky studia jsme byli rozděleni do tří oborů:

---

¹ MFF užívala část druhého, třetí a čtvrté poschodí. V přízemí, nemýlím-li se, byla už tehdy nějaká výpočerní technika. Celé první patro zabraly spisovny městského soudu.

1. Matematika - deskriptivní geometrie (1 kroužek);
2. Matematika - fyzika (8 kroužků; zde jsem byl i já);
3. Fyzika - matematika (4 kroužky).

Náplň studia druhého a třetího oboru byla stejná, u "2" se předpokládalo, že po druhém ročníku mnozí začnou studovat matematické specializace, a ti, kdo zůstanou, aby se věnovali učitelství, budou mít matematiku jako diplomní obor, u "3" se pak předpokládalo, že po druhém ročníku mnozí začnou studovat fyzikální specializace, a ti, kdo zůstanou, aby se věnovali učitelství, budou mít jako diplomní obor fyziku. Matematické a fyzikální přednášky probíhaly ve dvou paralelkách, deskriptiváři - nemýlím-li se - chodili na matematické přednášky spolu s fyziky; deskriptivu pak poslouchali v "komorním prostředí" v Karlíně.

Jaká byla studijní náplň prvního ročníku? Měli jsme týdně dvě dvouhodinovky z klíčových předmětů - matematické analýzy (přednášel odb. as. **Zdeněk Hedrlín**, CSc.; M1), úvodu do algebry a geometrie (odb. as. **Jiří Vaníček**, CSc., ke konci semestru ho vystřídal odb. as. Zdeněk Renc a pak Aleš Pultr, CSc.) a úvodu do obecné fyziky (prof. RNDr. **Ladislav Zacheval**, CSc.; skupina F- M měla prof. **Jaromíra Brože**). Z těchto tří předmětů jsme měli předepsanou zkoušku po podzimním i jarním semestru². Výuku fyziky doplnilo i neoblíbené fyzikální praktikum s neoblíbenou odb. as. Janou Lončarovou a přednáška Úvod do praktické fyziky, která byla věnována fyzikálním měřením; na ni si však vůbec nepamatuji.

Výuka zahrnovala i další předměty, jednak cizí jazyky - povinnou ruštinu (odb. as. **Kšádová**) a jeden jazyk volitelný, což pro mne byla angličtina (odb. as. **Zuza Steinerová**). Byl rok 1964, zájem o volitelné jazyky byl jiný než by byl dnes: cca 50 % volilo němčinu, 40 % angličtinu a 10 % francouzštinu; jiné jazyky v nabídce nebyly. Poměrně příjemný byl tělocvik - patřil jsem do "oddílu snížené (později: zmenšené - někomu se nelíbilo označení OSN) námahy - už ani nevím, jakému zdravotnímu neduhu za to vděčím, ale každopádně paní odb. asistentka **Jiřina Adamírová** byla příjemná a sympatická paní; v prvním semestru jsme ještě chodili na hodinu týdně do Opletalovy ulice na katedru TV k panu doc. **Antonínu Fuhrmannovi** na prostná cvičení, což mě moc nebavilo, nicméně pan docent byl velice sympatický. Na konci semestru pořádala katedra tělesné výchovy Letní výcvikový kurs na **Albeři** u Nové Bystřice a po něm jsme ještě měli měsíc "výrobní práce" - nádeničení na stavbě (asi skutečně potřebné pro budoucí

---

² Běžně používaná označení "zimní" a "letní" semestr naprosto neodpovídají časové poloze těchto semestrů během kalendářního roku

matematiky a fyziky!). K posledním dvěma zmíněným akcím bych se rád ještě vrátil.

Během celého studia nás mělo provázet (a provázelo, byť často hodně originálním způsobem) seznamování s marxismem. Katedra marxismu sídlila ve 2. patře malostranské budovy proti schodům. V prvním semestru jsme měli "Úvod do studia marxismu-leninismu" s odb. asistentem **Horským**. V akademickém prostředí se politické uvolňování šedesátých let projevovalo asi dříve než všeobecně, a tak - s přihlédnutím k tomu, že se v listopadu konaly v USA prezidentské volby³ - jsme se v tomto předmětu věnovali především politickému a volebnímu systému USA, a to se snahou po co největší objektivitě. Občas jsme měli i diskusní semináře, býval jsem na nich dost aktivní, velice aktivními byli [Vašek Chvátal](#) a kolega Jirotko (syn spisovatele Zdeňka Jirotky). Muž, jemuž bylo svěřeno nás uvádět do tajů marxismu-leninismu, se po r. 1968 údajně stal komentátorem Svobodné Evropy.

Příchod na Matfyz pro mne znamenal výraznou změnu ve **vnímání lidí kolem sebe**. Uvědomil jsem si, že člověk k tomu, abych se s ním mohl přátelit, abychom si měli co říci a jeden druhého obohatit, nemusí být křesťan. Nejvýraznější, nejchytřejší kolegyně z našeho 7. kroužku ovšem křesťanka byla; řadu měsíců jsem to ovšem o ní nevěděl. Byla to **Kamila Neubauerová**, snad ještě během studia nebo záhy po skončení provdaná Bendová; její manžel **Václav Benda** (1946-1999) byl filozof a matematik, signatář Charty 77, od komunistů vězněný, po r. 1989 senátor.

Červen 2019, červenec 2020

---

³ Rozhodovalo se mezi stávajícím Lyndonem Johnsonem, který r. 1963 nastoupil do úřadu po zavražděném J.F. Kennedym, a tvrdým republikánem Barrym Goldwaterem, jehož cílem byla likvidace světového komunismu; nebylo jasné, jak vnímal nás, řadové a režimem utlačované občany komunistických zemí.